

УДК 631.1

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

*С.В. Білан, студент 4 курсу факультету економіки та менеджменту,
Науковий керівник – І.В. Дворник, асистент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту*

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Досліджено особливості розвитку підприємства в сільській місцевості та внесено пропозиції щодо його удосконалення.

Ключові слова: підприємництво, заробітна плата, сільськогосподарське підприємство, агробізнес.

Постановка проблеми. Протягом усього періоду незалежності нашої держави аграрна проблематика незмінно знаходиться в центрі уваги вітчизняних політиків, учених-економістів, господарників, експертів, а також великого кола пересічних громадян, які тією чи іншою мірою дотичні до проблем українського села.

У соціально-економічному житті України сільські території займають особливе місце. На них проживає третина населення нашої держави і припадає 90% її площі. Значимість цих територій посилюється їх винятковим внеском у формування основ продовольчої безпеки та нарощування експортного потенціалу країни. Ці та інші чинники роблять розвиток сільських територій одним з основних пріоритетів державної політики України спрямованої на зростання ефективності функціонування АПК.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останні роки українські вчені сформували наукові підходи до вирішення проблем соціально-економічного розвитку сільських територій. Значний внесок зробили вітчизняні вчені: П. Гайдуцький, М. Долішній, Ф. Заставний, В. Павлов, В. Пила, П. Саблук, М. Малік, В. Юрчишин та інші. Однак і досі не розроблено цілісної моделі соціально-економічного розвитку сільських територій з метою підвищення їх конкурентоспроможності та ефективного використання наявного потенціалу.

Метою дослідження є аналіз розвитку підприємництва в сільській місцевості.

Виклад основного матеріалу. Однією з найбільш актуальних проблем стабілізації і подальшого прискореного розвитку виробництва в сільськогосподарських підприємствах будь-якої форми власності є підвищення його ефективності.

Ефективність виробництва є узагальнюючою економічною категорією, через яку проявляється дія об'єктивних економічних законів і яка показує результативність виробництва. Підвищення цього показника в аграрних підприємствах є першочерговим завданням аграрного сектора економіки, яке полягає у неухильному збільшенні виробництва продукції при одночасному скороченні затрат праці та витрат матеріальних засобів на отримання одиниці продукції.

У сільському господарстві економічна ефективність – це одержання максимальної кількості продукції з кожного гектара землі, від кожної голови худоби при найменших затратах живої й уречевленої праці. Найважливішим показником, що характеризує обсяг сільськогосподарського виробництва, є валова продукція підприємства, на основі якої можна визначити продуктивність праці, розрахувати валовий, чистий дохід, а також показники рентабельності й фондомісткості виробництва[2].

Суб'єкти господарювання в аграрному секторі економіки можуть бути представлені у вигляді товариств, приватних підприємств, виробничих кооперативів, фермерських господарств, державних підприємств та інших.[5] (Табл.1)

Фінансова криза 2008 року призвела до зупинення інвестиційного процесу, руйнування матеріально-технічного потенціалу сільськогосподарських підприємств, що у свою чергу привело до зменшення діючих господарюючих суб'єктів.

Таблиця 1

Аналіз діючих господарюючих суб'єктів у сільському
господарстві України за 2002-2012 рр. [5]

Види господарюючих суб'єктів	2002	2005	2009	2010	2011	2012	Відхилення 2012 до 2002	
							+ / -	%
Господарські товариства	9 337	7 900	7 819	7 769	7 757	8 121	-1216	-13
Приватні підприємства	4 116	4 123	4 333	4 243	4 140	4 183	67	1,63
Виробничі кооперативи	2 111	1 521	1 001	952	905	856	-1255	-59,5
Фермерські господарства	43 042	42 447	42 101	41 726	41 488	40 732	-2310	-5,37
Державні підприємства	570	386	345	322	311	294	-276	-48,4
Підприємства інших форм господарювання	2 002	1 500	1 553	1 481	1 532	160	-1842	-92
Усього	61 178	57 877	57 152	56 493	56 133	54 346	-6832	-11,2

Як бачимо з табл. 1 та рис. 1, спостерігається стрімка негативна динаміка, у 2012 році, порівняно з 2002 роками загальна кількість сільськогосподарських господарюючих суб'єктів зменшилась на 6832 одиниць або на 11,2%.

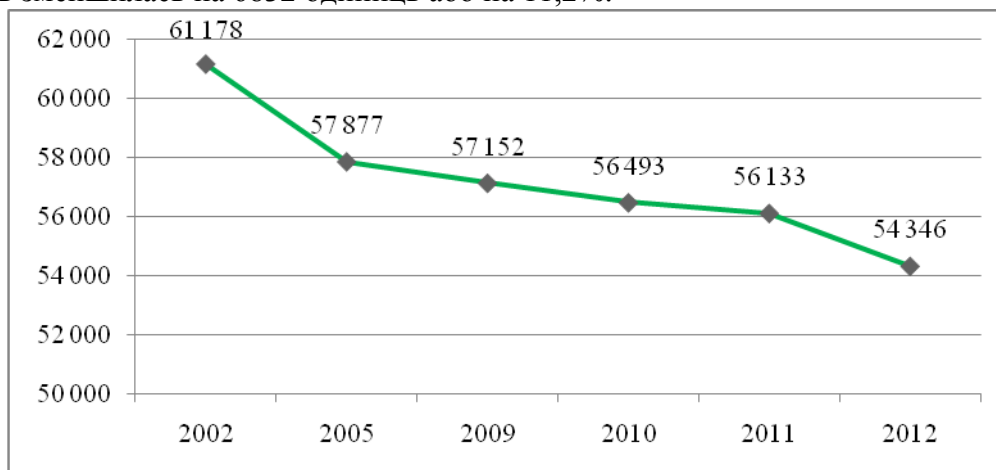

Рис. 1 Динаміка господарюючих суб'єктів у сільському господарстві України за 2002-2012 рр.

Наукові дослідження показали, що намітилася тенденція щодо зниження загальної кількості аграрних підприємств, яких стало менше порівняно з 2010 р. на 493 одиниці, порівняно з 2009 р. – на 1152 одиниці, порівняно з 2008 р. – на 3059 одиниць.

Поряд з вище зазначеною тенденцією хочеться проаналізувати офіційні статистичні дані результативності діяльності сільськогосподарських підприємств. Вона в період 2010-2012р. була досить непоганою. Так, кількість підприємств, які одержали чистий прибуток у 2012 році зростає порівняно з 2010 на 12,9 %, однак рентабельність зменшилась на 7,4%.

СЕКЦІЯ 1

«Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України: теорія і практика»

Зменшується потреба сільськогосподарських підприємств у працівниках. Проблемою є й те, що вона набагато нижча, у порівнянні зі станом безробіття. (Рис. 2)

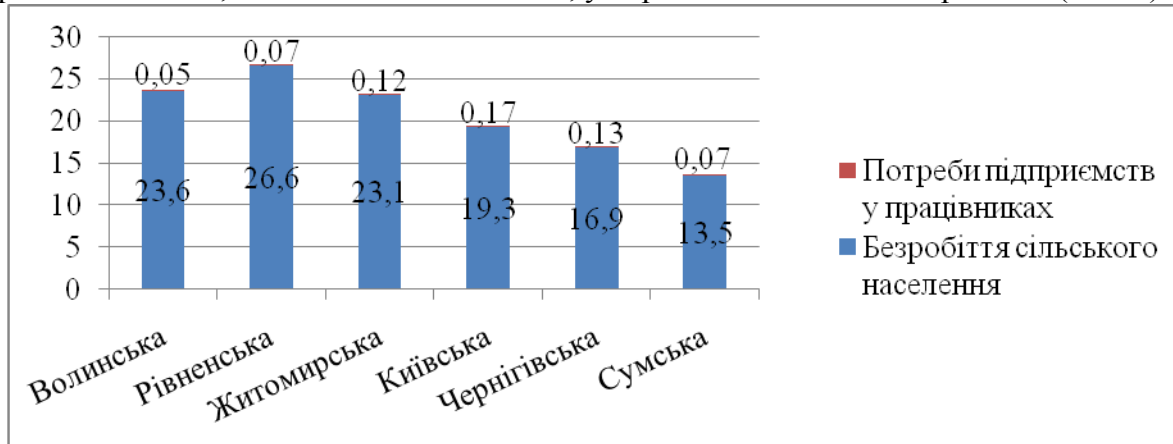

Рис. 2. Безробіття сільського населення та потреба підприємств у працівниках у сільському господарстві у 2012 році, тис. осіб

На прикладі поліського регіону спостерігається негативна ситуація в Рівненській, Волинській, Житомирській областях. За даними Державного комітету статистики України потреба підприємств у працівниках за 2002-2013 рр. зменшилася в 4,5 рази.

Аналіз середньомісячної заробітної плати показав, що вона в загальному по Україні у 2013 році складає 3215 грн. – в 2,8 рази більша за мінімальну. Проте середньомісячна заробітна плата по Україні понад 30% більша, ніж у сільському господарстві (2194 грн.). Останній показник є одним з найгірших серед всіх видів економічної діяльності. (Табл. 2)

Таблиця 2

Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності з початку 2013 року

Вид діяльності	Середньомісячна заробітна плата
Усього	3215
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство та рибне господарство	2261
з них сільське господарство	2194
Промисловість	3697
Будівництво	2598
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2988
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3547
Тимчасове розміщування й організація харчування	2205
Інформація та телекомунікації	4594
Фінансова та страхова діяльність	6261
Операції з нерухомим майном	2720
Професійна, наукова та технічна діяльність	4358
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2489
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3477
Освіта	2715
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2327
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3221
Надання інших видів послуг	2641

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Така низька заробітна плата не забезпечує відтворення робочої сили та достатньої податкової бази для фінансування соціальної сфери.

Серед основних причин, що перешкоджають на сьогоднішній день розвивати підприємства агропромислового комплексу слід назвати неефективні заходи державної підтримки та відсутність належного фінансування [4].

Висновок. Важливим елементом розвитку сільських територій є підтримка сільськогосподарського підприємництва. На нашу думку для цього необхідно підвищити ефективність взаємодії влади й бізнесу. Основними завданнями в цьому напрямі є: забезпечення розвитку системи кредитування сільського населення, яке започатковує підприємництво, шляхом виділення з бюджету майбутнього року засобів для здешевлення кредитних ставок та створення надійних механізмів взаємодії сільських підприємств і органів державної влади у вирішенні соціально-економічних завдань.

Список літератури:

1. Важинський Ф.А. Особливості розвитку підприємництва на сільських територіях - Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.7. –С. 120-124.
2. Молдован А.В. Форми господарювання в аграрному секторі України в умовах глобалізації / Л.В. Молдован // Економіка АПК. - 2010. - № 1. -С. 13-17.
3. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період / П.Т. Саблук // Економіка АПК. - 2010. - № 4. - С. 19-37.
4. Статистичний збірник «Сільське господарство України за 2012 рік». – Київ. – «Консультант». – 2013. – с. 110.

РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ

*С.В. Билан, студент 4 курса факультета экономики и менеджмента,
Научный руководитель – И.В. Дворник, ассистент кафедры бухгалтерского учета,
анализа и аудита*

ОП НУБиП Украины «Нежинский агротехнический институт»

Исследованы особенности развития предприятия в сельской местности и внесены предложения по его усовершенствованию.

Ключевые слова: предпринимательство, заработная плата, сельскохозяйственное предприятие, агробизнес.

BUSINESS DEVELOPMENT IN RURAL AREAS

S.V. Bilan, 4 th year student, specialty «Accounting and Audit», Faculty of Economics and Management,

*Scientific Supervisor - I.V. Dvornyk, the assistant of chair accounting, analysis and audit
SS of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

The features of enterprise development in rural areas and made suggestions for its improvement.

Keywords: entrepreneurship, wages, agricultural enterprise, agribusiness.